

Marie Anna Hanzalová

La presencia del aprendizaje cooperativo en las clases de español: observación y análisis de problemas

(posudek oponenta bakalářské práce)

Studijní program Španělský jazyk a literatura se zaměřením na vzdělání je na FFUK nový, a ani didaktika španělštiny jako teoretický obor nemá v České republice dlouhou tradici, máme-li na mysli skutečný, moderní vědecký obor odpovídající tomu, jak se pěstuje ve světě, především pochopitelně v hispánském světě. Tato skutečnost byla pro Marii Annu Hanzalovou výhodou i nevýhodou zároveň: výhodou proto, že se nemusela – jako tomu bývá např. v lingvistice – vymezovat proti již existujícím závěrečným pracím na dané téma, nevýhodou proto, že se při hledání sekundární literatury musela obracet především do zahraničí a používat zejména anglicky a španělsky psané odborné práce, což není na bakalářské úrovni snadný úkol. Hned v úvodu mohu konstatovat, že se jí s úskalími tématu podařilo dobře vyrovnat, také díky evidentnímu osobnímu zájmu o analyzované téma, takže napsala velmi pěknou bakalářskou práci.

Konkrétním autorčíným tématem je tzv. kooperativní učení, tedy téma, které není v didaktice obecně a v didaktice španělštiny nijak nové, v české didaktice španělštiny mu ale velká pozornost věnována nebyla. Práce má logickou a přehlednou strukturu a skládá se ze sedmi kapitol. První kapitola uvádí čtenáře do problematiky, druhá, poměrně rozsáhlá kapitola, nazvaná *Marco teórico*, přináší velmi podrobnou charakteristiku kooperativního učení, založenou na poznatcích ze sekundární literatury. Tato kapitola je pojatá velmi promyšleně, od definice základních pojmů směřuje k aspektům, které jsou pro hodnocení metody zásadní, tj. k roli učitele, výhodám, nevýhodám a technikám kooperativního učení. Ze závěrů kapitoly autorce vplynuly základní výzkumné otázky, jež jsou definovány ve třetí kapitole a jež se stanou základem pro výzkum obsažený v praktické části. Metodologii tohoto výzkumu autorka popisuje ve čtvrté kapitole: formou dotazníků oslovila poměrně početnou skupinu respondentů – učitelů španělštiny a položila jim celou řadu otázek. Analýza a statistické vyhodnocení odpovědí je obsahem páté kapitoly. Čtenář v ní nalezne nejenom kvantitativní a kvalitativní analýzu přítomnosti kooperativního učení v hodinách španělštiny v českém prostředí, ale také data k celé řadě proměnných a vlastností tohoto učení (provázanost s druhou, teoretickou kapitolou autorce mj. umožňuje dobře rozlišit klady a zápory metody). Šestá kapitola, nazvaná *Discusión*, diskutuje v obecnější rovině některé problematické aspekty výzkumu a výsledků. Nejdůležitější závěry práce pak shrnuje poslední, sedmá kapitola.

Ve svém hodnocení se budu odděleně věnovat teoretické a praktické části.

Teoretická část textu je dle mého soudu na bakalářskou úroveň velmi vyspělá. Autorka pracuje s relativně velkým množstvím zdrojů napříč jazyky, časem a metodologickými školami, osvojené poznatky předkládá věcně správně, srozumitelně a přehledně a vytváří velmi plastický obraz studovaného tématu. Oceňuji rovněž, že ačkoli je zřejmou zastánkyní kooperativního učení, k problematice přistupuje objektivně, je schopna identifikovat i sporné aspekty metody a vážit její klady a zápory. Práce je psána

španělsky – tato volba autorce ušetřila některé potíže (např. překlad některých termínů, které v české terminologii ještě nejsou zavedeny), zároveň na ni ale kladla řadu dalších nároků, protože psát bakalářskou práci ve španělštině je vzhledem k obvyklé jazykové úrovni studentů spíše výjimečné.

Výzkum obsažený v praktické části práce splňuje všechny požadavky na tento typ dotazníkového šetření: otázky jsou formulovány adekvátně, výsledky jsou analyzovány vyváženě a s přihlédnutím ke všem podstatným faktorům, v diskusní části jsou závěry formulovány střizlivě a přiměřeně situaci. Autorka sice sama zmiňuje některá možná slabá místa, např. velikost vzorku, ale nezdá se mi, že by šlo na úrovni bakalářské práce o závažné slabiny.

O jazykové stránce práce jsem již mluvil: vezmeme-li v úvahu, že se jedná o bakalářskou práci, je třeba španělštinu, jíž je text psán, ocenit. Po formální stránce je práce připravena dobře, jen na s. 44 nacházím určité potíže s grafickou úpravou.

Náměty k diskusi u obhajoby (o některých z těchto témat autorka v práci mluví, byl bych ale rád, kdyby u obhajoby shrnula svůj pohled na věc):

- Autorka naznačuje, že jedním z vnějších „rušivých“ elementů je rozpor mezi časovou náročností využití kooperativního učení a neúprosným rytmem běžného vyučování (délka hodiny atd.). Jakými prostředky by se tento rozpor mohl zmírnit?
- Do jaké míry je „nepřítelem“ kooperativního učení zaměření na výkon, a to ve dvojím smyslu: 1) je třeba zvládnout určitý objem látky, 2) část studentů je zaměřena kompetitivně, chce vyniknout i v rámci skupiny?
- Chápu-li správně výsledky výzkumu, o vhodnosti kooperativního učení obecně není sporu, je-li vhodně využito, v hodinách jazyka ale mohou nastat problémy (mj. užívání rodného jazyka jako prostředku komunikace ve skupině). Do jaké míry a jakým způsobem lze tyto problémy zmírnit?
- Zdá se mi, že některé z technik kooperativního učení jsou v didaktice známy a uplatňovány už dávno, byť se nepoužíval dnešní název (mám na mysli např. metodu *piensa, trabaja en pareja y comparte*; možná také proto je tato metoda nejvíce užívána).

Celkově soudím, že jde o velmi zajímavou práci, doporučuji ji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou *výborně*.

V Praze dne 16. 8. 2023

prof. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.